

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»

ПЕРУН ТАРАС СТЕПАНОВИЧ

УДК 342.6:342.922(477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В
УКРАЇНІ**

12.00.07 «Адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право»

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Львів – 2019

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент
Хомишин Ірина Юрївна
Національний університет «Львівська політехніка»,
Навчально-науковий інститут права, психології
та інноваційної освіти, доцент кафедри адміністративного
та інформаційного права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук
Тімашов Віктор Олександрович,
Київський національний торговельно-економічний
університет, доцент кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права;

кандидат юридичних наук, доцент
Єсімов Сергій Сергійович,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін.

Захист відбудеться «28» жовтня 2019 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.052.19 у Національному університеті «Львівська політехніка» (79008, м. Львів, вул. Князя Романа, 1–3, аудиторія 301 ХІХ навчального корпусу)

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» (79013, м. Львів, вул. Професорська, 1)

Автореферат розісланий «27» вересня 2019 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. П. Бортник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження обумовлена соціальними, правовими та економічними чинниками, теоретичними та практичними проблемами адміністративно-правового регулювання та правозастосовної практики в інформаційній сфері. Реформування суспільного життя в Україні після Революції гідності торкнулося, в першу чергу, сфери адміністративного законодавства. Останнім часом значно змінилася ситуація в інформаційній сфері, істотно трансформувалися її окремі складові, але в цілому проблема забезпечення інформаційної безпеки зберігається, оскільки суспільство постійно зустрічається з новими викликами та загрозами, пов'язаними з військовою агресією Росії. Відповідно до цієї реальності держава шукає нові методи та засоби впливу на учасників відносин у сфері інформаційної безпеки. Ситуація в ній постійно змінюється, адже інституційні перетворення спрямовані на вдосконалення правових інститутів, що забезпечують реалізацію прав в інформаційній сфері, підвищення ефективності системи державного управління, розвиток людського капіталу та громадянського суспільства, стійке функціонування та розвиток національної економіки, подолання технологічного та інфраструктурного відставання в сфері застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Використання особливих форм і методів державного управління при забезпеченні інформаційної безпеки пояснюється необхідністю своєчасного реагування на виникаючі загрози політичного, економічного та військового характеру, оскільки в таких умовах використання звичайних традиційних правових механізмів не завжди призводить до очікуваного результату.

Держава є основним суб'єктом забезпечення інформаційної безпеки. Головну роль в ефективності забезпечення інформаційної безпеки має відіграти адміністративне право як право, яке регламентує управлінську діяльність суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки. Норми адміністративного права забезпечують реалізацію механізму управління в різних сферах життєдіяльності, встановлюють відповідні правові режими, які повинні стати ефективним інструментом державного управління в досліджуваній сфері.

У межах європейської інтеграції, головна мета якої полягає в корекції основних функцій держави, мають створюватися умови для розвитку інформаційних свобод, намічатися стратегічні орієнтири впровадження стандартів НАТО, повинна реалізовуватися політика ефективного державного управління з залученням нових організаційних структур і використання механізму реалізації норм адміністративного права суб'єктами забезпечення інформаційної безпеки.

Концептуальне конструювання системи забезпечення інформаційної безпеки України має певну складність у зв'язку з багатьма аспектами та передбачає розробку теоретико-методологічних питань і правового (зокрема, адміністративно-правового) механізму, основних напрямів, форм і методів реалізації відповідних нововведень. Основним елементом адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки є адміністративно-правовий режим.

Сьогодні нарізла необхідність дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки, від якого залежить ефективність реалізації адміністративно-правових заходів, в кінцевому підсумку – ступінь захищеності охоронюваних державних, громадських інтересів і інформаційних прав людини та громадянина.

Різні аспекти національної безпеки загалом та інформаційної безпеки зокрема, окремих її складових, питання адміністративно-правового регулювання та забезпечення інформаційної безпеки досліджували вчені-юристи В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, О. А. Баранов, Л. Р. Біла, Ю. П. Битяк, Н. П. Бортник, К. В. Бондаренко, В. М. Брижко, В. М. Гарашук, Т. О. Гаврилюк, І. С. Грищенко, Є. В. Додін, Д. Г. Заброта, В. В. Зуй, Ю. М. Дмитренко, О. М. Музичук, В. К. Колпаков, Т. О. Коломоєць, О. В. Кузьменко, В. К. Колпаков, Р. А. Калюжний, М. В. Ковалів, С. В. Ківалов, Д. М. Лук'янець, В. Л. Ортинський, О. І. Остапенко, І. Д. Пастух, С. В. Петков, А. І. Собакарь, Ю. С. Шемшученко, В. О. Шамрай та інші.

Окремі аспекти, які так чи інакше є інформаційною складовою доказів, утворених із використанням інформаційно-комунікаційних технологій, з позиції теорії інформаційного права досліджували І. В. Арістова, В. М. Глушков, Р. Гровер, С. С. Єсімов, Д. Коен, П. Малі, А. І. Марущак, А. М. Мірошніченко, О. Ю. Тихомиров, Е. Шмідт і інші.

Теоретико-правову основу дисертаційного дослідження склали роботи вчених з теорії держави і права, конституційного та адміністративного права: Ж-Л. Бержеля, О. Ерліха, М. С. Кельмана, П. М. Рабіновича, П. Соммера, Е. Шмідт-Ассманна та інших.

Значні зміни організаційно-правових основ в цій сфері, зокрема, реформа органів виконавчої влади, прийняття Доктрини інформаційної безпеки України, новації в законодавчому регулюванні діяльності державних органів в сфері забезпечення інформаційної безпеки, вимагають подальшого наукового осмислення і аналізу. Однак розвиток теорії та практика адміністративно-правового режиму забезпечення інформаційної безпеки, на жаль, не відповідають вимогам ситуації, що склалася у зв'язку з веденням Російською Федерацією гібридної війни проти України, оскільки питання правового забезпечення інформаційної безпеки стали предметом наукового вивчення лише на початку ХХІ ст., коли інформаційна безпека стала розглядатися як органічна тріада: безпека особи, суспільства та держави.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в контексті наукових досліджень відповідно до пункту 3.4.2.5 «Основні наукові напрями та найважливіші проблеми фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук» Національної академії наук України на 2019–2023 роки, пункту 9 розділу «Правове забезпечення інформаційної сфери України» Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки Національної академії правових наук України, пункту 9.1 «Реалізація державної політики та пріоритетних напрямів створення сучасної інформаційної інфраструктури України» Переліку пріо-

ритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 роки, затвердженого наказом МВС України від 16 березня 2015 року № 275, та у межах науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»: «Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини та громадянина в умовах розбудови правової держави» (державний реєстраційний номер 0116U004099).

Мета і завдання дослідження. *Метою* наукового дослідження є з'ясування і аналіз концептуальних та організаційно-правових основ адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки органами державної влади та іншими уповноваженими органами, вироблення на цій основі пропозицій і рекомендацій, які сприятимуть підвищенню ефективності забезпечення інформаційної безпеки.

Для досягнення поставленої мети сформульовано такі *завдання*:

- розглянути інформаційну безпеку як систему суспільних відносин і об'єкт правової охорони;
- проаналізувати вихідні методологічні засади дослідження інформаційної безпеки;
- узагальнити нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки в Україні;
- розкрити поняття та принципи побудови механізму правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки;
- здійснити аналіз адміністративно-правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки у контексті державного управління та державного регулювання інформаційної безпеки;
- охарактеризувати систему суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки;
- визначити особливості адміністративно-правового режиму інформаційної безпеки;
- показати шляхи підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні.

Об'єктом дослідження є сукупність суспільних відносин, що складаються в процесі реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки.

Предмет дослідження становлять правові норми, які регламентують адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки.

Методи дослідження. Методи дослідження. Методологічною основою дослідження виступає міждисциплінарний підхід, сукупність філософських, загальнонаукових (аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, моделювання) та спеціально-наукових методів, які забезпечують об'єктивний аналіз досліджуваного предмета. За допомогою діалектичного методу пізнання здійснювалось дослідження та обґрунтування основних понять, які використовуються в роботі та вивченні правових явищ у контексті їхнього виникнення, функціонування, розвитку та взаємозв'язку (пп. 1.1, 1.2, 1.3).

Порівняльний метод використовувався при дослідженні заходів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки (п. 2.1); історичний метод – для дослідження формування правових поглядів на поняття забезпечення інформаційної безпеки (пп. 1.1, 2.2); системно-структурний метод дав змогу визначити завдання та принципи діяльності суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки щодо захисту прав і свобод людини та громадянина (пп. 1.1, 1.3, 2.2, 2.3, Розділ 3); спеціально-юридичний метод використовувався для визначення юридичної природи досліджуваних явищ та формулювання відповідних юридичних понять (пп. 1.3, Розділ 2); метод інтерпретації (тлумачення) використовувався для з'ясування змісту правових норм адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки (Розділи 2, 3), соціологічний метод – при проведенні анкетування респондентів, аналізі та узагальненні результатів анкетування (пп. 2.1; 2.2; Розділ 3).

Науково-теоретичним підґрунтям дисертації стали наукові розробки фахівців у галузі права, інформатики, інформаційно-комунікаційних технологій та інших сфер людської життєдіяльності.

Нормативно-правовою основою дослідження є Конституція України, закони України, укази Президента України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, відомчі нормативно-правові акти, нормативно-правові акти Європейського Союзу, держав-членів ЄС, Європейського суду з прав людини, США, Японії.

Емпіричну базу дослідження становлять офіційні дані та матеріали правозастосовної практики органів державної влади, наділених повноваженнями в галузі забезпечення інформаційної безпеки, судова практика. У роботі використовувалися матеріали науково-практичних конференцій, дані періодичної преси, офіційних сайтів, статистичні дані, аналітичні матеріали, результати опитування 150 представників Національної поліції, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, вищих навчальних закладів юридичного спрямування м. Львова.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є одним з перших досліджень адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки, яке проведено в Україні в умовах інформаційної війни, розв'язаної Росією проти України, розвитку інформаційного суспільства та асоціації України і ЄС, та містить аналіз доктрини та практики держав-членів ЄС з питань інформаційної безпеки. На підставі вивчення наукових джерел, практики Європейського суду з прав людини, законодавства проведено порівняльно-правове дослідження розвитку інформаційної безпеки та доктринальних підходів щодо адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки. Найсуттєвішими результатами дослідження, що зумовлюють новизну та визначають внесок автора у розробку зазначеної проблематики, є:

уперше:

– на основі системно-структурного аналізу законодавства України та Європейського Союзу з урахуванням стандартів НАТО у сфері інформаційної

безпеки запропоновано поняття адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки;

- подана характеристика системи суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки, позначених у Доктрині інформаційної безпеки України, як структурно-функціональної моделі предметної діяльності, виходячи з оцінки правового регулювання окремих органів у зазначеній сфері;

- сформульовані науково обґрунтовані пропозиції щодо організації взаємодії та координації функціонування системи суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки України з можливістю створення спеціального органу для координації діяльності державних та недержавних суб'єктів – власників критично важливої інформаційної інфраструктури в сфері забезпечення інформаційної безпеки;

- запропонована нова юридична конструкція адміністративно-правового режиму забезпечення інформаційної безпеки;

удосконалено:

- нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки в Україні;

- методологію аналізу засад дослідження інформаційної безпеки завдяки використанню методів програмно-цільового управління складними соціальними та технологічними системами в регулюванні процесів з чітко заданими цільовими параметрами забезпечення інформаційної безпеки, що характеризують поведінку функціональної системи суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки в умовах високого навантаження зовнішнього середовища;

- аналіз адміністративно-правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки у контексті державного управління та державного регулювання інформаційної безпеки на підставі застосування теорії систем і системного підходу, представленої у формі функціональної моделі, елементи якої дозволяють виробляти теоретичну інтерпретацію методами аналогії структур;

набули подальшого розвитку:

- дослідження інформаційної безпеки як системи суспільних відносин і об'єкту правової охорони;

- поняття та принципи побудови механізму правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки;

- характеристика системи суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки;

- дослідження особливостей адміністративно-правового режиму інформаційної безпеки;

- шляхи підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні.

На підставі висновків запропоновано внести доповнення до законодавства України у сфері забезпечення інформаційної безпеки.

Практичне значення одержаних результатів дослідження визначено тим, що вони можуть бути використані у подальших дослідженнях із забезпечення інформаційної безпеки, у правозастосуванні та правотворчості, при розробці програм навчальних дисциплін і викладанні спеціальних кур-

сів, покладені в основу методичних рекомендацій суб'єктам, які здійснюють діяльність у сфері забезпечення інформаційної безпеки:

– у *науково-дослідній сфері* – для подальшої розробки актуальних питань теорії забезпечення інформаційної безпеки, визначення шляхів адаптації чинного національного адміністративного законодавства до вимог Європейського Союзу;

– у *правотворчості* – для подальшого розвитку законодавства з питань забезпечення інформаційної безпеки (*Довідка підкомітету з питань державної інформаційної політики та інформаційної безпеки Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики від 24.04.2019 р.*);

– у *правозастосовній та практичній діяльності* – для підвищення ефективності практичної діяльності державних органів і інститутів громадянського суспільства щодо захисту інформаційних прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб (*Довідка Державної організації «Національний офіс інтелектуальної власності» №70/2019 від 24.04.2019 р.*);

– у *навчальному процесі* – під час проведення занять з навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Інформаційне право» (*Довідка Національного університету «Львівська політехніка» від 09.09.2019 р.*).

Особистий внесок здобувача. Сформульовані в дисертації положення, узагальнення, висновки, рекомендації, пропозиції обґрунтовані на підставі особистих досліджень автора в результаті опрацювання й аналізу наукових, нормативних і статистичних джерел.

Апробація результатів дисертації. Основні ідеї положень дисертаційної роботи були апробовані на: міжнародній науково-практичній конференції «ІТ-право: проблеми і перспективи розвитку в Україні» (м. Львів, 17 листопада 2017 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Адміністративне право і процес: проблеми та перспективи розвитку» (м. Львів, 30 березня 2018 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи» (м. Львів, 23 листопада 2018 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації викладено в 6 наукових статтях у журналах, що входять до переліку фахових наукових видань України, 3 із них внесено до міжнародної наукометричної бази «Index Copernicus International», 1 стаття – у закордонному виданні, 4 тези виступів – на науково-практичних заходах.

Обсяг і структура дисертації. Структура й обсяг дисертаційної роботи обумовлені метою, завданнями та предметом дослідження. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, що поділені на вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 268 сторінок, із них 192 сторінки основного тексту. Список використаних джерел – 308 найменувань – 33 сторінки, додатки – 28 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету і завдання роботи, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, охарактеризовано об'єкт, предмет та методологічну основу дослідження, сформульовано наукову новизну одержаних результатів, висвітлено практичне значення й апробацію результатів дослідження, наведено кількість публікацій за темою дисертації, обсяг і структуру дисертації.

Розділ 1 «Інформаційна безпека держави, особи та суспільства як об'єкт адміністративно-правового захисту» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 «Інформаційна безпека як система суспільних відносин і об'єкт правової охорони» зазначено, що сучасна сутність інформаційної безпеки проявляється в двох основних іпостасях. З одного боку вона є частиною національної безпеки і тут виступає одним з елементів складної багаторівневої системи різних видів безпеки, спрямованої на досягнення стану захищеності особи, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз, при якому забезпечуються реалізація конституційних прав і свобод громадян України, гідні якість і рівень життя, суверенітет, незалежність, державна та територіальна цілісність, стійкий соціально-економічний розвиток. З іншого боку інформаційну безпеку слід розглядати як об'єкт адміністративно-правової охорони. У цьому контексті інформаційна безпека проявляється як відкрита динамічна система суспільних відносин, що забезпечує реалізацію інтересів особи, суспільства та держави в інформаційній сфері.

У підрозділі 1.2 «Вихідні методологічні засади дослідження інформаційної безпеки» визначено, що методологія дослідження інформаційної безпеки полягає в інтеграції наукових знань щодо способів і засобів пізнання правової реальності, закономірностей її розвитку, адекватного відображення у понятійному апараті. У науці склалося два напрями дослідження інформаційної безпеки: технологічний та гуманітарний, що охоплює правове забезпечення, при якому правова основа інформаційної безпеки України розглядається через призму галузей права, що дозволяє виокремити юридичну складову проблем для створення універсальних правових механізмів забезпечення інформаційної безпеки. Включення цих уявлень у інформаційно-правову наукову картину взаємодії людини як суб'єкта права з об'єктами суспільних відносин створює передумови та нові можливості для додаткового правового регулювання щодо упорядкування суспільних відносин. Це необхідно, щоб зрозуміти механізми змін, які визначаються не тільки внутрішніми процесами, але й зовнішніми факторами.

У підрозділі 1.3 «Нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки в Україні» показано, що правові норми, які направлені на забезпечення інформаційної безпеки, знаходяться в різних галузях законодавства: інформаційній, конституційній, цивільній, кримінальній, адміністративній і інших. Це дозволило зробити висновок про міжгалузевий комплексний характер інституту правового забезпечення інформаційної безпеки, який є

сукупністю юридичних норм, що регулюють однорідну групу суспільних відносин, які складаються з приводу забезпечення безпеки особи, суспільства та держави в інформаційній сфері в процесі реалізації різних інтересів (матеріальних, духовних, майнових, пізнавальних, соціальних, політичних, екологічних і інших). Ключове значення для правового забезпечення інформаційної безпеки мають норми інформаційного права, які виступають одним з критеріїв галузевого визначення. У Доктрині інформаційної безпеки України включено комплекс заходів і засобів, серед яких на першому місці вказані правові, тож завдання удосконалення інформаційного законодавства набувають особливу актуальність.

Розділ 2 «Структура механізму адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Поняття та принципи побудови механізму правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки»* охарактеризовано концептуальні основи механізму адміністративно-правового регулювання в сфері забезпечення інформаційної безпеки, які представлені системою упорядкованих юридичних засобів, що реалізуються в процесі державно-управлінської діяльності публічних органів влади та посадових осіб, які забезпечують стан захищеності інформаційної сфери і життєво важливих інтересів людини у інформаційній сфері від можливих негативних впливів, їхніх наслідків. Механізм адміністративно-правового регулювання у сфері забезпечення інформаційної безпеки визначено як юридично закріплену, організовану систему адміністративно-правових засобів, що складають нормативно-правову, інституційну і інструментальну основу для досягнення відповідно до визначеної юридичними процедурами мети у галузі забезпечення стану захищеності інформаційної сфери і життєво важливих національних інтересів у зазначеній сфері, заснованого на принципах: економічної ефективності; використання правових засобів відповідно до мети правового регулювання; пріоритетного використання приватноправових засобів; використання публічно-правових засобів виключно для цілей антикризового управління інформаційними системами.

У підрозділі 2.2 *«Адміністративно-правове регулювання забезпечення інформаційної безпеки у контексті державного управління та державного регулювання інформаційної безпеки»* доведено, що в логічному взаємозв'язку з засобами правового впливу знаходиться державне управління та регулювання у контексті примусу та стимулювання інформаційної безпеки. Ці засоби мають різнонаправлений характер, кожний з них повинен працювати на підвищення рівня інформаційної безпеки, на забезпечення правопорядку в її змісті. Адміністративне регулювання щодо примусу як частина державного регулювання – вельми змістовне та репресивне за юридичними наслідками. Адміністративне стимулювання як засіб впливу на інформаційну безпеку є формою для непрямого адміністративного впливу, який повинен виводити регулювання на новий якісний рівень. Незважаючи на різну функціональну роль в регулюванні ін-

формаційних відносин, вказані засоби повинні бути побудовані таким чином, щоб стимулювати розвиток інформаційної безпеки, захищати суб'єктів інформаційної діяльності, споживачів інформаційних послуг.

У підрозділі 2.3 «Система суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки» підкреслено, що підходи до класифікації забезпечення інформаційної безпеки та виділення публічного, приватного, приватно-публічного характеру заходів і засобів, горизонтального та вертикального підходів до забезпечення інформаційної безпеки, свідчать про складність та багатогранність суспільних відносин, що виникають у зв'язку з забезпеченням інформаційної безпеки різними суб'єктами інформаційного обміну. Суб'єктами суспільних відносин щодо забезпечення інформаційної безпеки є посадові особи, органи влади, блогери, громадяни, юридичні особи і інші. Особливої уваги заслуговує Державна служба України спеціального зв'язку і захисту інформації – центральний орган виконавчої влади, важливий суб'єкт забезпечення інформаційної безпеки, який виступає учасником і координатором взаємодії, оператором державної інформаційної системи, здійснює нормативно-правове регулювання у сфері забезпечення інформаційної безпеки, інші функції у межах повноважень у сфері забезпечення інформаційної безпеки.

У підрозділі 2.4 «Особливості адміністративно-правового режиму забезпечення інформаційної безпеки» наголошено, що правовий режим забезпечення інформаційної безпеки визначається як закріплення в правових нормах сукупності правових принципів, методів і інших юридичних засобів впливу на суспільні відносини, які виникають при забезпеченні інформаційної безпеки, що дозволяє їх виділити серед множини інформаційних об'єктів інформаційної сфери. Для формування єдиного підходу до вивчення правового режиму забезпечення інформаційної безпеки, формування закономірностей і виявлення перспективних напрямів удосконалення правового регулювання відносин у сферу створення та використання технічних систем безпеки, доцільно розглядати правовий режим забезпечення інформаційної безпеки як сукупність складових: принципи правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки; правові методи та засоби регулювання створення, використання систем безпеки залежно від мети створення; правовий статус суб'єктів суспільних відносин у сферу забезпечення інформаційної безпеки (права, обов'язки, законні інтереси та відповідальність суб'єктів); організаційно-технічні заходи захисту і експлуатації інформаційних систем.

У Розділі 3 «Шляхи підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні» вказано, що удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки доцільне задля стимулювання проведення заходів і впровадження засобів технічного захисту та захисту прав фізичних і юридичних осіб в інформаційній сфері. У країнах ЄС використовуються диспозитивні форми та методи адміністративно-правового регулювання, направлені на забезпечення інформаційної безпеки зацікавленими суб'єктами. Розвиток і

імплементация у законодавство такого механізму забезпечення інформаційної безпеки, заміна класичних директивних форм адміністративно-правового регулювання повинна слугувати досягненню двох цілей: забезпечення основних інформаційних прав і свобод фізичних, юридичних осіб і одночасно стимулювання цифрової економіки, створюючи нову юридичну конструкцію механізму. Удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки завдяки скороченню бюрократичних процедур і адміністративних бар'єрів є не тільки засобом забезпечення прав і свобод суб'єктів, але й ефективним засобом стимулювання впровадження засобів і заходів технічного забезпечення інформаційної безпеки.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Україні дозволило прийти до основних наукових висновків, що мають значення для розвитку адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки особи, суспільства та держави. Традиційно дослідження безпеки займаються ідентифікацією та реакцією на загрозові дії для безпеки держави. Сьогодні опорні точки теорії безпеки зміщуються до інформаційної сфери. В умовах інформаційної війни, яку розв'язала Росія, стають помітні зміни в режимі забезпечення інформаційної безпеки. У такій ситуації Україна зустрічається з досить серйозними загрозами для соціально-економічної сфери загалом і окремих її галузей та підприємств, що вимагає активної розробки і ефективної реалізації такого науково-практичного інституту, як «діяльність із забезпечення інформаційної безпеки» через систему заходів адміністративного характеру. Це сприяло обґрунтуванню та вирішенню завдань, які мають важливе наукове і прикладне значення. У результаті сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій:

1. Інформаційну безпеку слід розглядати як систему суспільних відносин, що виражає зв'язок між інтересами особи, суспільства та держави в сфері інформації та правового забезпечення їхнього захисту, що охоплює стан захищеності інформаційного простору, інформації і інформаційних ресурсів держави, інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури від можливих внутрішніх і зовнішніх загроз. Інформаційна безпека як система має значення з двох позицій: інформація, комунікація та знання – це елементи, процеси та цілі, які стоять серед основоположних прав і свобод, тому мають враховуватися при визначенні відносин між державою та громадянином; при опрацюванні специфічних вимог щодо захисту та впливу, які пов'язані з інформаційною технікою. Нормативно-правова природа інформаційної безпеки забезпечує її функціонування як інституційної організаційної та правової системи регулювання правовідносин, які є частиною системи суспільних відносин, обумовлені змістом правових, техніко-технологічних, економічних

політичних і культурних зв'язків, що характеризують суспільну та державну системи. Інформаційна безпека виступає об'єктом правового захисту. Правові засоби забезпечення інформаційної безпеки є провідним фактором захисту національних інтересів в цій сфері, а їхнє застосування визначається: оптимізацією балансу відносин між правом суб'єктів інформаційних відносин на отримання інформації та правом на встановлення обмежень таких відносин з боку інших осіб щодо відомостей, володарями яких вони є; розробкою та реалізацією правових заходів захисту інформації, доступ до якої повинен обмежуватися правовими підставами в процесі захисту інформаційних ресурсів. Правове забезпечення ліквідації загроз і ризиків у сфері інформаційної безпеки є основним фактором структурування, формування, розглядається як законотворча діяльність, спрямована на запобігання шкоди інтересам особи, суспільства та держави в інформаційній сфері.

2. Вихідні методологічні засади дослідження поняття та змісту інформаційної безпеки базуються на системі загальнонаукових і спеціальних юридичних методів: системного, синергетичного, герменевтичного, історико-правового, порівняльно-правового, формально-юридичного і інших. Системний метод дає змогу розглянути інформаційну безпеку, дві її складові – техніко-технологічну та гуманітарну – з позиції конструювання технологій управління завдяки правовому регулюванню, значенню критерію цілісності як основної властивості системного утворення; тривірневої структури як системного закону. Герменевтичний підхід дає змогу розширити кордони предметного поля інформаційної безпеки, синергетичний метод дозволить розглянути захист безпеки як складне функціональне явище, історико-правовий і порівняльно-правовий методи дозволять розкрити процес забезпечення інформаційної безпеки в єдності з ціннісною свідомістю суспільства. З позиції методології права парадигма інформаційної безпеки має структуру, яку утворюють: методологія правозастосування, законодавство України та міжнародні норми інформаційної безпеки, систематика адміністративного права, норми адміністративного права, адміністративно-правові відносини, юридична кваліфікація адміністративно-правових відносин, тлумачення норм права, механізм застосування закону, державна правова політика в галузі інформаційної безпеки, культура і етика застосування законодавства, що встановлює обмеження прав і свобод людини та громадянина, стратегія та тактика діяльності суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки, ефективність застосування законодавства, експертиза актів відомчого нормативно-правового забезпечення інформаційної безпеки.

3. Нормативно-правове регулювання інформаційної безпеки носить багатопрофільний характер і практично кожна галузь права має свій предмет в регулюванні інформаційних відносин. Адміністративне право в механізмі правового регулювання інформаційної безпеки займає ключове місце. Обумовлено це тим, що суб'єкти забезпечення мають адміністративно-правовий статус, у зв'язку з чим норми адміністративного права визначають порядок

взаємовідносин з органами державної влади та управління, регламентують контрольню-наглядову, дозвільну і юрисдикційну діяльність в сфері інформаційної безпеки. Ціль правового регулювання інформаційної безпеки залежить від правової політики держави в інформаційній сфері. Вона визначається суб'єктами, що здійснюють нормативно-правове регулювання інформаційної безпеки з урахуванням свободи розсуду та розвитку приватної ініціативи юридичних і фізичних осіб, власників інформаційних систем і інформаційних ресурсів. Перспективою інформаційно-правової політики є формування відповідного інституційно-правового порядку, що сприяє досягненню державою бажаного результату, пов'язаного з національними інтересами в інформаційній сфері. Правова основа забезпечення інформаційної безпеки в теоретичному сенсі є сукупністю різних за юридичною силою права норм, що відносяться до різних галузей і відображають сутність процесів, що відбуваються в сфері забезпечення інформаційної безпеки, складаючи єдину систему, що сприяє вдосконаленню механізму правового забезпечення інформаційної безпеки, направленою на підтримання балансу інтересів особи, суспільства та держави в інформаційній сфері завдяки вдосконаленню законодавчих засад.

Адміністративно-правові засоби регулювання інформаційної безпеки визначають сутність змісту відповідного напрямку правового регулювання, тому саме якість цих правових засобів може поліпшити ефективність державного впливу на інформаційну сферу. Адміністративно засоби мають різноплановий характер і залежно від цілеспрямованості виконують різні функції в цій сфері. Уся система адміністративно-правових засобів, незалежно від функціональної і цільової спрямованості, покликана покращувати якість правового регулювання та робити інформаційну безпеку більш ефективною.

4. Механізм правового регулювання – це система спеціально-юридичних засобів, організованих послідовним чином, спрямованих на регулювання суспільних відносин певного виду. Конструювання механізму правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки має здійснюватися відповідно до цілі правового регулювання. Ціль правового регулювання, будучи частиною управлінського процесу та результатом правової політики, передбачає об'єднання певних правових засобів для досягнення правового результату, визначаючи при цьому природу механізму правового регулювання. Вирішальну роль у формуванні цілей правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки, що мають транснаціональний характер, відіграють норми, визначені в актах міжнародних та наднаціональних організацій ЄС і НАТО. Елементами механізму правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки є: засоби нормативного характеру, що включають норми права, які містяться в законодавстві, норми-принципи, норми «м'якого права», норми саморегулювання власників інформаційних систем, звичаї, правила інформаційної безпеки інформаційних систем; етичні кодекси та правила:

юридичні факти як підстави виникнення інформаційних правовідносин в сфері інформаційної безпеки; правовідносини, що виникають в системах забезпечення інформаційної безпеки (зобов'язальні, контрольні, наглядові та корпоративні правовідносини); акти застосування та реалізації права. Принципи інформаційного права та принципи побудови адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки співвідносяться як ціль та засіб її досягнення. До числа базових принципів побудови правового механізму забезпечення інформаційної безпеки відносяться: принцип економічної ефективності; принцип використання правових засобів відповідно до мети правового регулювання; принцип пріоритетного використання приватноправових засобів; принцип використання публічно-правових засобів виключно для цілей антикризового управління інформаційними системами.

5. Державне управління в сфері забезпечення інформаційної безпеки полягає у створенні умов для гармонійного розвитку національної інформаційної інфраструктури, для реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина, законних інтересів особи, суспільства та держави у національному інформаційному просторі, у отриманні інформації та користування нею фізичними та юридичними особами з метою забезпечення непорушності конституційного ладу, суверенітету та територіальної цілісності України, політичної, економічної та соціальної стабільності, в забезпеченні законності та правопорядку, розвитку рівноправного та взаємовигідного міжнародного співробітництва. Основними функціями державного управління щодо забезпечення інформаційної безпеки є: прогнозування в сфері загроз інформаційній безпеці, яке проявляється в прийнятті концепцій і стратегій забезпечення інформаційної безпеки; планування переліку заходів та послуг в сфері забезпечення інформаційної безпеки; створення ситуаційних центрів різного рівня; контроль (який проявляється через здійснення, аналіз зібраної інформації, вжиття заходів щодо запобігання порушенням законності, шкідливих наслідків, шкоди); матеріально-технічне забезпечення інформаційної безпеки (розвиток інфраструктури, в тому числі через залучення іноземних інвестицій); кадрове забезпечення.

Адміністративно-правове регулювання забезпечення інформаційної безпеки є системою нормативно-правових актів, що регламентує стабільне функціонування національних інформаційно-комунікаційної інфраструктури, інформаційних ресурсів, інформаційного простору, реалізацію інформаційних прав і свобод людини та громадянина, законні інтереси суспільства та держави, міжнародних зобов'язань України в інформаційній сфері, протидію екстремізму, сепаратизму, внутрішнім та зовнішнім загрозам національних інтересів, визначеним Конституцією та законодавством України. Адміністративно-правове регулювання забезпечення інформаційної безпеки безпосередньо пов'язане з державним управлінням та державним регулюванням у визначеній сфері, є сукупністю закріпленої в законодавстві системи заходів і прийомів, спрямованих на забезпечення безпечної діяльності в

інформаційному просторі, що динамічно розвивається, фізичних і юридичних осіб, сприятливої для інновацій, інвестицій, яка забезпечує населенню високий рівень життя і економічний прогрес. Тому зміст адміністративно-правового регулювання інформаційних відносин вимагає обґрунтування у межах адміністративно-правового режиму інформаційної безпеки

6. Первинним системоутворюючим елементом забезпечення інформаційної безпеки є правовий суб'єкт, який співіснує з правовими особами (фізичними і юридичними), об'єднаних суб'єктно-комунікативних взаємозв'язками. Суб'єкт забезпечення інформаційної безпеки – явище багатоаспектне, визначається чинним правом і іншими соціальними нормами настільки, наскільки ці соціальні норми знаходять свою завершеність в чинному праві, становлячи сукупність укладених в спеціальну юридичну форму правових якостей захисту інформаційних прав і свобод людини та публічного управління у сфері інформаційної безпеки. Суб'єкт забезпечення інформаційної безпеки – це індивідуальна або колективна особа, потенційний учасник конкретних інформаційних відносин, який володіє правосуб'єктністю, яка за своїми особливостями є носієм суб'єктивних юридичних прав і обов'язків, бере участь у правовідносинах, відповідно до цілей і завдань забезпечення інформаційної безпеки, докладаючи певні зусилля для досягнення позитивного інтересу, використовуючи засоби та методи адміністративно-правового регулювання. Система суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки – цілісна, синергетична сукупність елементів, що перебувають у обумовлених функціях забезпечення інформаційної безпеки суспільних відносинах, об'єднаних сферою інтересів і потреб, що відображають правові характеристики адміністративно-правових засобів регулювання, зміст і елементи правового статусу суб'єктів, які беруть участь у відносинах, регульованих нормами інформаційного права, системними за змістом. Для забезпечення інформаційної безпеки характерна багаторівнева система суб'єктів, заснована на принципі єдності та диференціації. Перший рівень – це три групи суб'єктів: фізичні і юридичні особи, публічно-правові утворення, складові підсистеми цих суб'єктів. Інші рівні (структурні елементи зазначених підсистем) – це різного роду спеціальні суб'єкти адміністративного права, поділ яких обумовлено диференціацією предмета відповідного правового регулювання. Доцільне створення спеціального органу для координації діяльності власників критично важливої інформаційної інфраструктури.

7. Адміністративно-правовий режим забезпечення інформаційної безпеки є комплексною юридичною категорією, дослідження якої доцільно здійснювати на міждисциплінарній основі із застосуванням методології інформаційного права з акцентуванням уваги на інформаційному, комунікаційному та синергетичному аспектах, оскільки за цільовим призначенням адміністративно-правовий режим забезпечення інформаційної безпеки є складною, відкритою, незавершеною інформаційно-комунікаційною системою, що забезпечує правове регулювання процедурних (включаючи інформаційні) відносин через

систему адміністративних процедур, що характеризуються високим ступенем динамічності у регулюванні, завдяки новітнім програмним компонентам і засобам комунікації, охоплюючи різні за обсягом напрями – забезпечення інформаційної безпеки особи, суспільства та держави. Особливості адміністративно-правових режимів забезпечення інформаційної безпеки розкриваються через механізм саморегулювання за участю публічно-правових суб'єктів, встановлення балансу інтересів у контексті правового регулювання реалізації законних інтересів власників критично важливої інформаційної інфраструктури, що впливає з публічних правовідносин, утворюючи баланс публічних і приватних інтересів. Особливість організаційно-правового забезпечення адміністративно-правового режиму інформаційної безпеки обумовлює застосування технічних стандартів інформаційної безпеки, прийнятих у ЄС і НАТО, які сформульовані в результаті виявлення типових правових випадків і уніфікації техніко-юридичних норм, що регламентують порядок діяльності суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки у контексті відносин, що виникають з адміністративних та інших публічних правовідносин, з метою орієнтації положень на однаковість процедури усунення загроз у інформаційно-телекомунікаційних системах, в національному інформаційному просторі, що інтерпретується як особливий спосіб юрисдикційного усунення протиріч, що виникають під час діяльності особи та суб'єктів господарської діяльності у інформаційній сфері.

Структура та природа адміністративно-правового режиму забезпечення інформаційної безпеки досі розглядається як система правових обмежень приватних інтересів підприємств і організацій, які надають інформаційні послуги, на користь публічних інтересів. Практика показує недоліки існуючої моделі як основи для правової моделі регулювання інформаційної безпеки, що вимагає конструювання нової парадигми адміністративно-правового управління на основі відкритої моделі правового управління.

8. Підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні можливе на основі реалізації комплексу правових заходів, до яких відносяться: чітке відображення в праві і державних інститутах орієнтації на поєднання публічних і приватних економічних інтересів в інформаційній сфері; постійне та послідовне використання всіх правозахисних механізмів і процедур для подолання конфліктів в інформаційній сфері; підвищення правового рівня свідомості та діяльності державних службовців, представників всіх гілок і рівнів влади, населення країни. Як інструмент державного впливу на адміністративні процеси в сфері забезпечення інформаційної безпеки слід більш активно використовувати взаємодію суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки, що є відкритою системою дворівневої конструкції з централізовано-сегментарним поділом владної компетенції між її основними елементами: Міністерством інформаційної політики України, Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національною поліцією, іншими суб'єктами забезпечення інформаційної безпеки, визначених Доктриною інформаційної безпеки України, де законо-

давчі параметри є визначальними і обумовлюють подобу структурно-владних форм, що конкретизують характеристики адміністративно-правового режиму предметно-конкретним змістом з реалізації техніко-юридичних норм, втілену в інституційно-логічну організацію. Аналіз сутності загальних і специфічних рис взаємодії Міністерства інформаційної політики України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національної поліції, інших суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки, визначених Доктриною інформаційної безпеки України, розглядає взаємодію з максимальним наближенням до системних індивідуальних особливостей, спрямованих на пріоритетне дослідження основоположних динамічних і статичних закономірностей цілісності, стійкості, ефективності як системи в цілому, так і її елементів, виявляючи еволюцію, об'єктивний стан і тенденції розвитку внутрішньо- і зовнішньосистемних взаємозв'язків і взаємозалежності, консолідуючи владні ресурси щодо спільних функцій у сфері інформаційної безпеки на основі інтегративних форм законодавчого та відомчого закріплення прямих і зворотних взаємозв'язків. Важливою нормативно-правовою основою профілактики правопорушень, в тому числі у сфері забезпечення інформаційної безпеки, може стати прийняття закону «Про засади державної системи профілактики правопорушень», беручи до уваги положення, закладені у нормативні акти держав, які мають однакову технологічну систему організації інформаційної безпеки та загальні для країн ЄС принципи профілактики правопорушень.

9. Запропоновано зміни і доповнення до норм чинного законодавства, зокрема: до Законів України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про державно-приватне партнерство», «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», «Про телекомунікації»; до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України», наказів МВС України: «Про затвердження Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему МВС України», «Про затвердження Регламенту Міністерства внутрішніх справ», до структури законопроекту «Про основи державної системи профілактики правопорушень».

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Перун Т. С. Історія розвитку права на інформацію. *Митна справа*. 2013. № 2 (86). Ч. 2. К. 1. С. 417–422.
2. Перун Т. Загальна характеристика правовідносин у сфері забезпечення інформаційної безпеки в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2017. № 861. С. 328–332.

3. Перун Т. Методологічні засади дослідження механізму забезпечення інформаційної безпеки в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2017. № 865. С. 303–307.

4. Перун Т. С. Принципи забезпечення інформаційної безпеки України в умовах євроінтеграції. *Eurasian Academic Research Journal*. 2017. № 11 (17). С. 108–114. (Вірменія).

5. Перун Т. Значення адміністративної відповідальності в системі заходів забезпечення інформаційної безпеки. *Право України*. 2017. № 10. С. 202–209.

6. Перун Т. С. Шляхи покращення взаємодії між Україною та ЄС у сфері забезпечення інформаційної безпеки. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 5. С. 26–30.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Перун Т. С. Адміністративна відповідальність в системі заходів забезпечення інформаційної безпеки. *IT-право: проблеми і перспективи розвитку в Україні*: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 17 листопада 2017 р.) Львів, Національний університет «Львівська політехніка». 2017. С. 155–160.

8. Перун Т. С. Адміністративно-правова відповідальність за правопорушення у сфері інформаційної безпеки. *Адміністративне право і процес: проблеми та перспективи розвитку: тези Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції*. (м. Львів, 30 березня 2018 р.). [у 2 ч.]. Київ: МП «Леся». Ч. 1 С. 166–170.

9. Перун Т. Провайдер як суб'єкт інформаційного права. *Політичні, соціальні, економічні, психологічні та правові механізми регулювання міграційних процесів у сучасних умовах*: матеріали Міжнародної заочної науково-практичної конференції. (м. Львів, 17 травня 2018 р.). Київ: МП «Леся». С. 82–84.

10. Перун Т. Інформаційна безпека країн ЄС: проблеми та перспективи правового регулювання. *Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи*: матеріали учасників II заочної науково-практичної конференції (Львів, 23 листопада 2018 р.). Львів, 2018. С. 140–143.

АНОТАЦІЯ

Перун Т. С. Адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки в Україні. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове

право; інформаційне право». – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Львів, 2019.

У дисертації проведено комплексне дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Україні. Розглянуто інформаційну безпеку як систему суспільних відносин і об'єкт правової охорони, вихідні методологічні засади дослідження інформаційної безпеки. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки в Україні. Досліджено поняття та принципи побудови механізму правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки. З'ясовано адміністративно-правове регулювання забезпечення інформаційної безпеки у контексті державного управління та державного регулювання інформаційної безпеки та систему суб'єктів її забезпечення. Здійснено аналіз особливостей адміністративно-правового режиму забезпечення інформаційної безпеки. Окреслено шляхи підвищення ефективності адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Україні.

Ключові слова: інформаційна безпека, адміністративно-правовий механізм, суб'єкти забезпечення інформаційної безпеки, правові норми, інформаційні технології, критично важлива інформаційна інфраструктура.

АННОТАЦИЯ

Перун Т. С. Административно-правовой механизм обеспечения информационной безопасности в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «Административное право и процесс; финансовое право, информационное право». – Национальный университет «Львовская политехника» Министерства образования и науки Украины, Львов, 2019.

В диссертации проведено комплексное исследование административно-правового механизма обеспечения информационной безопасности в Украине. Рассмотрены информационная безопасность как системы общественных отношений и объект правовой охраны, исходные методологические основы исследования информационной безопасности. Проанализировано нормативно-правовое обеспечение информационной безопасности в Украине. Исследовано понятие и принципы построения механизма правового обеспечения информационной безопасности. Выявлено административно-правовое регулирование обеспечения информационной безопасности в контексте государственного управления и государственного регулирования информационной безопасности и систему субъектов ее обеспечения. Осуществлен анализ особенностей административно-правового режима обеспечения информационной безопасности. Определены пути повышения эффективности административно-правового механизма обеспечения информационной безопасности в Украине.

Ключевые слова: информационная безопасность, административно-правовой механизм, субъекты обеспечения информационной безопасности,

правовые нормы, информационные технологии, критически важна информационная инфраструктуры.

SUMMARY

Perun T. S. Administrative and legal mechanism of information security in Ukraine. – *Manuscript copyright.*

Dissertation for the degree of candidate of Law in specialty 12.00.07 – «Administrative Law and Process; Finance Law; Information Law». – Lviv Polytechnic National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2019.

The dissertation analyzes the administrative and legal mechanism of ensuring information security in Ukraine. The scientific approach is substantiated, which assumes that under information security, in the conditions of development of information society and aggression in the east of Ukraine, the state of security of information resources, databases, information technologies and technical means intended for gathering, processing, storage and transfer of information necessary is understood. to realize the rights and legitimate interests of information subjects, persons, society and the state in the information space from the influence of a specific type of threats, which appear in the form of purposeful Language not or spontaneous activity in the information environment.

It is argued that information security acts as an object of legal protection. Legal means of ensuring information security are a leading factor in the protection of national interests, and their application is determined by: optimizing the balance of relations between the right of information relations subjects to receive information and the right to set restrictions on these relations by other persons with regard to the information they own.

It is stated that from the standpoint of the methodology of law, the paradigm of information security has a structure, which is formed by: the methodology of law enforcement, legislation of Ukraine, systematic of administrative law, norms of administrative law, administrative-legal relations, legal qualification of administrative-legal relations, interpretation of rules of law, mechanism of application of law, state legal policy in the field of information security, culture and ethics of the application of the legislation that establishes restrictions on human rights and freedoms, strategy and tact and the activities of information security entities.

It is emphasized that the mechanism of right regulation is a system of special legal means, organized in a consistent way, aimed at regulating social relations of a certain kind. The design of a mechanism for the legal regulation of information security should be carried out in accordance with the purpose of the legal regulation.

It is substantiated that the system of information security entities is a complete set of elements that are in the defined functions of information security

of public relations, united by the sphere of interests and needs, reflecting the legal characteristics of administrative and legal means of regulation, content and elements of the legal status of sub entities that participate in relationships governed by information law, systemic in content.

It is stated that the peculiarity of organizational and legal support of the administrative and legal regime of information security determines the application of technical standards of information security adopted in the EU and NATO, which are formulated as a result of the identification of typical legal cases and the unification of technical and legal norms that regulate the order of activity of entities providing information security. security, in the context of relations arising from administrative and other public relations, with a view to focusing the provisions on the equality of fools in addressing threats in information and telecommunication systems and in the national information space.

It is shown that the peculiarities of administrative and legal regimes for ensuring information security are revealed through the mechanism of self-regulation with the participation of public-legal entities, establishing a balance of interests.

Improving the effectiveness of the legal regulation of information security is impossible without reliance on a theoretical foundation, the formation of which, in turn, must take into account the substantive foundations of the legal idea, the essence of which is the indissoluble unity of ideas of independence, territorial integrity and sovereignty, justice and national interest, possible and national interest. implementation of a set of legal measures to which they relate: a clear reflection in the law and state institutions of the orientation on the combination of public and private economic interests in the information sphere; continuous and consistent use of human rights mechanisms and procedures for overcoming conflicts in the information sphere; raising the legal level of consciousness and activity of representatives of all branches and levels of government, the population of the country.

Key words: information security, administrative and legal mechanism, subjects of providing information security, legal norms, information technologies, critical information infrastructure.

Підписано до друку 23.09.2019 р.
Формат 60×84/16
Папір друкарський. Ум. друк. арк. 0,9.
Зам. № 83. Наклад 100 прим.

Видавництво «ПАІС»
Реєстраційне свідоцтво ДК № 3173 від 23 квітня 2008 р.
вул. Гребінки 5, оф. 1, м. Львів, 79007
тел.: (032) 255-49-00, (032) 261-24-15
e-mail: pais.druk@gmail.com; <http://www.pais.com.ua>